

INSTITUCIJA OMBUDSMANA

BILTEN

Sažetak sa preporukama iz Godišnjeg izveštaja 2014

Priština

MISIJA OMBUDSMANA

Institucija Ombudsmana (IO), je nezavisna institucija, čija uloga i nadležnost je utvrđena Ustavom Republike Kosovo i Zakonom o Ombudsmanu.

Ustavna i pravna uloga IO-a obuhvataju *zaštitu, nadzor i promovisanje ljudskih prava i sloboda od nezakonitih radnji ili neradnji javnih vlasti u Republici Kosovo.*

NAČELA RADA IO

Poverenje je neophodan uslov za institucionalno i društveno funkcionisanje, u jednom demokratskom sistemu i postiže se tretirajući sva lica na ravnopravan način pred zakonom.

Nepriistrasnost, konfidencijalnost i profesionalizam su glavna načela rada Ombudsmana. Poštovanje ovih tri načela obezbeđuje poverenje u IO.

GODIŠNJI IZVEŠTAJ IO

IO ima ustavnu i zakonsku obavezu da Skupštini republike Kosovo podnese Godišnji izveštaj o stanju ljudskih prava na Kosovu i njenoj delatnosti. Ovaj Bilten je Sažetak Godišnjeg izveštaja za 2013 godinu, zajedno sa preporukama.

ŠTA ČINI OMBUDSMAN?

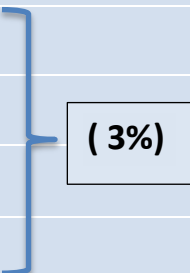
- ✚ Istražuje žalbe koje prima od svakog fizičkog i pravnog lica, koji tvrdi da su mu prekršena njegova prava i slobode, od nezakonite radnje ili neradnje, ili lošeg upravljanja državnog organa;
- ✚ Može istražiti slučajeve ili samoinicijativno (ex-officio);
- ✚ Može inicirati pitanja u Ustavnom sudu, u skladu sa Ustavom i zakonom;
- ✚ Vršiti svoje nadležnosti i posredovanjem i mirenjem;
- ✚ Pruža savete i daje preporuke u vezi sa saglasnošću zakona i drugih podzakonskih akata sa prihvaćenim međunarodnim standardima o ljudskim pravima.

ŠTA NE ČINI OMBUDSMAN?

- ✚ Ne može zameniti sudove, istražiti zločine, promeniti sudske odluke ili mešati se u njihov rad, sa izuzetkom neopravdanih odugovlačenja ili znatne zloupotrebe vlasti.
- ✚ Ne može razmatrati žalbe protiv privatnih lica (osim onih koje se tiču tvrdnji o diskriminaciji).
- ✚ Ne može predstavljati stranke na sudu ili da pruža pravnu pomoć u izradi žalbi ili drugih dopisa.
- ✚ Ne može istražiti žalbe protiv stranih vlasti, ali može pružiti dobre usluge.
- ✚ Ne može istražiti žalbe u slučajevima kada stranke nisu iskoristile ili su u procesu korišćenja efektivnih pravnih sredstava.

STATISTIČKI PREGLED

Ankesat e paraqitura nga qytetarët	Rastet e hapura për hetim a ankesat e paraqitura	Rastet e hapura sipas detyrës zyrtare (EX OFFICIO)
2224	587 (26%) Žalbe proglašene neprihvatljivim 1637	15
Broj lica koja su uključena u žalbama (jedna žalba može imati više od jednog žalilaca)		
2956		

Përkatësia etnike e ankuesve në ankesat e paraqitura	
Albanci	1938 (87%)
Srbi	145 (7%)
Bošnjaci	34 (1,5%)
Romi	33 (1,5%)
Aškalije	22
Turci	21
Egipčani	18
Ostali	13
	
Pol žalioca	
Muški	1717 (77%)
Ženski	507 (23%)

Etnička pripadnost žalioca u istraženim slučajevima	
Albanci	470 (80%)
Srbi	73 (13%)
Romë	12 (2%)
Bošnjaci	10 (2%)
Turci	8 (1%)
Ostali	14 (2%)
Pol žalioca	
Muški	450
Ženski	137

Odgovorne vlasti protiv kojih su podnete žalbe <i>(jedna žalba može imati više od jedne odgovorne strane)</i>	
Sudovi	665
Ministarstva	474
Opštine	400
Policija	125
Privatno lice	91
Strane vlasti	87
Kosovska agencija za privatizaciju	76
Privatna preduzeća	70
Javna preduzeća	53
Državna tužilaštva	42
Ostalo	183

Odgovorne vlasti istraživanih slučajeva od strane IO <i>(jedan slučaj može da ima više od jedne odgovorne strane)</i>	
Sudovi	195
Opštine	147
Ministarstva	139
Policija	40
Državna tužilaštva	12
Kosovska agencija za privatizaciju	11
Javna preduzeća	10
Privatna preduzeća	6
Ostalo	59

Broj žalbi koje su proglašene neprihvatljivim tokom 2014.god.	1637
<i>Zakonska osnova neprihvatljivost žalbi u skladu sa Zakonom o Ombudsmanu</i>	
Nema kršenja, lošeg upravljanja – Član 20, tačka 1.1	487
Ne iskorišćena pravna sredstva – Član 20, tačka 1.4	468
U toku iskorišćavanja pravnih sredstava – Član 20, tačka 1.3	338
Van nadležnosti – Član 19, tačka 1.3.1	270
Nezainteresovanost, neuspeh stranke – Član 20, tačka 1.2	43
Podneto nakon isteka zakonskog roka – Član 19, tačka 1.3.2	31

Ukupan broj zatvorenih slučajeva tokom 2014.godine <i>(ne samo slučajevi iz 2014.godine, već i slučajevi registrovani i ranije)</i>	534
<i>Zakonska osnova neprihvatljivosti žalbi u skladu sa Zakonom o Ombudsmanu</i>	
Pozitivno rešeno, u skladu sa zahtevom žalioaca - član 19, tačka 1.5	296
Neprihvatljiva, u toku iskorišćavanja pravnih sredstava - član 20, tačka 1.3	81
Neprihvatljivo, nema kršenja, lošeg upravljanja - član 20, tačka 1.1	81
Neprihvatljivo, neiskorišćavanje pravnih sredstava - član 20, tačka 1.4	40
Zatvoren zbog neinteresovanja žalioaca, neuspeh stranke - član 20, tačka 1.2	22
Zatvoren izveštajem	12
Neprihvatljivo, van nadležnosti - član 19, tačka 1.3.1	1
Neprihvatljivo, anonimna žalba - član 19, tačka 1.3.3	1

Izveštaji o istraživanim slučajevima (na osnovu žalbi građana)	10
Izveštaji o istraživanim slučajevima po službenoj dužnosti(<i>ex officio</i>)	3
Preporuke u izveštajima istraživanih slučajeva	28
Zahtev za privremenu meru	2

Implementacija preporuka iz izveštaja istraživanih slučajeve od strane Ombudsmana, koje su upućene orgodgovornim vlastima

Odgovorna vlast	Rekomandime		
	<i>Sprovedene preporuke</i>	<i>Ne sprovedene preporuke</i>	<i>Preprouke čija se implementacija i dalje očekuje</i>
Skupština Kosova		1	7
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja			3
Ministarstvo za rad i socijalnu zaštitu	1	3	
Ministarstvo infrastrukture	2	1	
Ministarstvo unutrašnjih poslova		2	
Vlada Kosova		2	
Ministarstvo spoljnih poslova		1	
Kosovska agencija za privatizaciju		1	
Opština Gnjilane	1		
Kosovska agencija za imovinu		1	
Ministarstvo za zajednice i povratak		1	
Sudski savet Kosova	1		
	5	13	10

Ukupno 28 Preporuka u Izveštajima istraživanih slučaveja

Individualni odgovorni autoriteti istraživanih slučajeva od strane IO
(jedan slučaj može imati više od jedne odgovorne strake)

SUDSKI I TUŽILAČKI SISTEM

Osnovni sud u Prištini	52
Apelacioni sud u Prištini	32
Osnovni sud u Gnjilanu	18
Posebna komora Vrhovnog suda Kosova	17
Osnovni sud u Prizrenu	17
Osnovni sud u Peći	14
Osnovni sud u Đakovici	13
Sudski savet Kosova	9
Osnovni sud u Mitrovici	9
Osnovni sud u Uroševcu	8
Vrhovni sud Kosova	4
Osnovno tužilaštvo u Prištini	3
Osnovno tužilaštvo u Đakovici	3
Ostale institucije (sa po jednim slučajem)	8

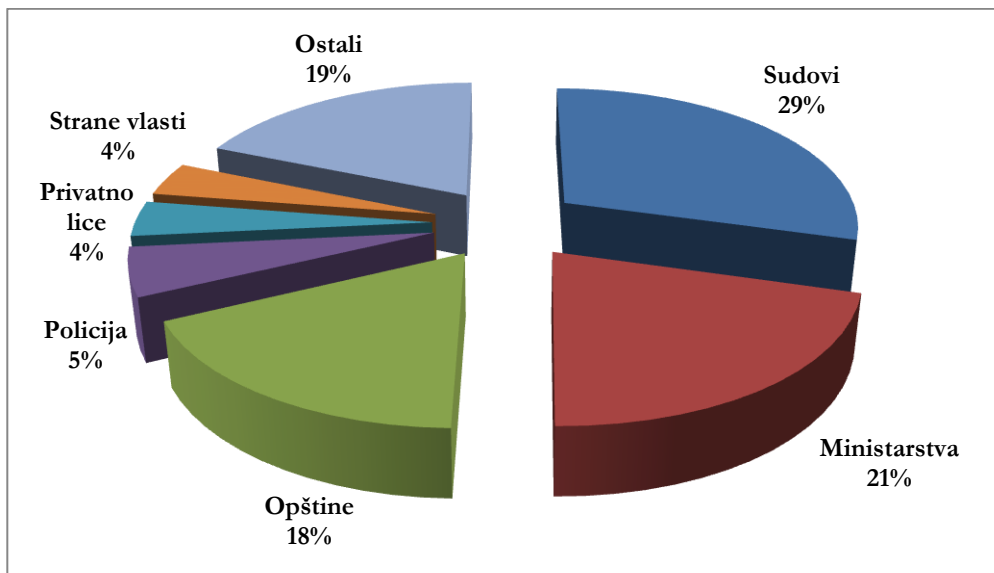
VLADINI ORGANI

Korektivna služba Kosova	51
Ministarstvo za rad i socijalnu zaštitu	35
Ministarstvo unutrašnjih poslova	15
Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije	7
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja	4
Ministarstvo zdravlja	3
Ministarstvo sredine i prostornog planiranja	3
Vlada Kosova	3
Ministarstvo za zajednice i povratak	3
Ministarstvo spoljnih poslova	3
Ministarstvo infrastrukture	2
Ostale institucije (sa po jednim slučajem)	10

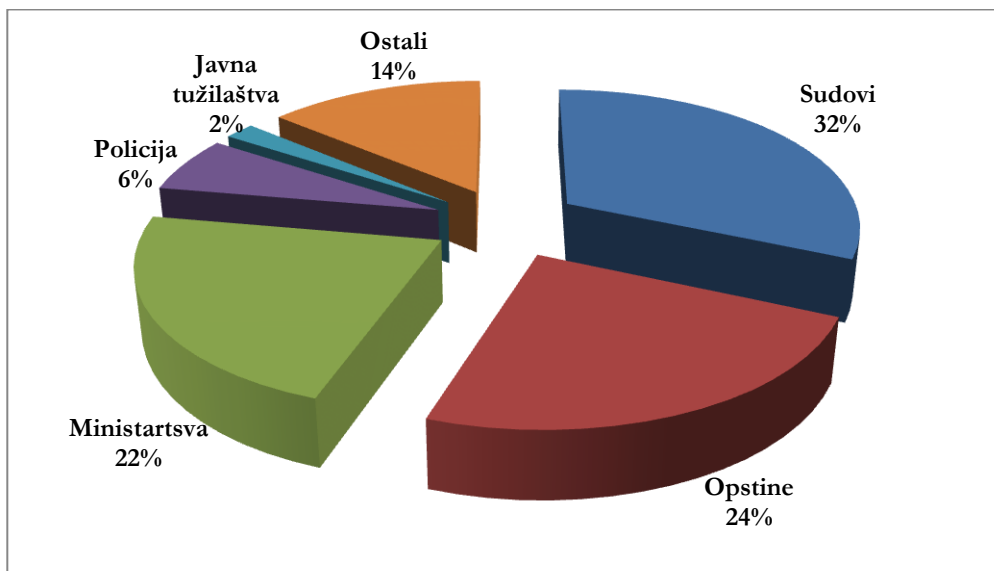
<i>Individualni odgovorni autoriteti istraživanih slučajeva od strane IO</i> (jedan slučaj može imati više od jedne odgovorne stranke)	
LOKALNA VLAST	
Opština Uroševac	22
Opština Prizren	18
Opština Đakovica	16
Opština Priština	14
Opština Lipljan	9
Opština Gnjilane	8
Opština Mitrovica	7
Opština Parteš	6
Opština Peć	4
Opština Mališevo	4
Opština Vučitrn	4
Opština Leposavić	4
Opština Obilić	4
Opština Kamenica	2
Opština Klina	2
Opština Gračanica	2
Opština Glogovac	2
Opština Štrpce	2
Opština Kosovo Polje	2
Opština Dečani	2
Opština Vitina	2
Opština Istok	2
Ostale institucije (sa po jednim slučajem)	9
OSTALE ODGOVORNE STRANKE	
Policija Kosova	40
Univerzitet u Prištini	14
KEDS	12
Kosovska agencija za privatizaciju	11
Kosovska agencija za imovinu	3
Strane vlasti	3
Kancelarija predsednika Kosova	3
Centralna izborna komisija	3
Skupština Kosova	3
Energetska korporacija Kosova	3
Univerzitetsko klinički centar Kosova	2
Kompanija za vodovod Priština	2
Carina Kosova	2
Radio Televizija Kosova	2
Nacionalna univerzitetska biblioteka	2
Ostale institucije (sa po jednim slučajem)	14
PRIVATNE STRANKE	
	7

Neuspeh odgovornih organa da odgovore na pisma IO		
Dështimet e autoriteteve përgjegjëse për t'u përgjigjur në letrat e IAP		
Odgovorna institucija	Broj dostavljenih pisama	Broj pisama bez odgovora
SUDSKI I TUŽILAČKI SISTEM		
Osnovni sud u Prištini	52	11
Posebna komora Vrhovnog suda Kosova	24	4
Sudski savet Kosova	9	2
Osnovni sud u Peći	4	1
Osnovno tužilaštvo u Mitrovici	1	1
Ustavni sud Kosova	1	1
Misija EULEX-a	1	1
VLADINI ORGANI		
Ministarstvo za rad i socijalnu zaštitu	7	5
Ministarstvo spoljnih poslova	3	3
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja	3	3
Ministarstvo za zajednice i povratak	3	3
Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije	2	2
Departman sudske medicine	2	2
Ministarstvo javne uprave	1	1
LOKALNA VLAST		
Opština Prizren	7	4
Opština Priština	9	5
Opština Gračanica	3	2
Opština Peć	3	2
Opština Mitrovica	3	2
Opština Klokot	2	2
Opština Glogovac	2	2
Opština Leposavić	2	2
OSTALE JAVNE INSTITUCIJE		
Univerzitet u Prištini	8	3
Kancelarija predsednika Kosova	6	2
Policija Kosova	6	2

Ogovorne vlasti u žalbama koje su podnete u IO tokom 2014.god.

Odgovorne vlasti u istraživanim slučajevima od strane IO

PREDMET ISTRAŽIVANIH SLUČAJEVA
na osnovu prava garantovanih Ustavom
(jedan slučaj može da ima više od jednog kršenja garantovanih prava)

Pravo na pravično i nepristrasno suđenje	180 (24%)
Zaštita imovine	95 (13%)
Pravo na rad i obavljanje profesije	82 (11%)
Zdravstvena i socijalna zaštita	63 (9%)
Pravo na pravno sredstvo	52 (7%)
Zabrana mučenja, surovog, neljudskog ili ponižavajućeg	39 (5%)
Prava optuženog	34 (5%)
Pravo na uvid u javna dokumenta	28 (4%)
Prava dece	26
Pravo na obrazovanje	26
Jednakost pred zakonom	26
Sudska zaštita prava	18
Odgovornost za životnu sredinu	10
Pravo na privatnost	8
Pravo na život	8
Sloboda kretanja	7
Pravo na sklapanje braka i zasnivanje porodice	7
Ljudsko dostojanstvo	7
Slučajevi za posredovanje	6
Pravo na slobodu i sigurnost	4
Pravo na izbor i učešće	4
Pravo na lični integritet	2
Verske zajednice	1
Sloboda medija	1

ODNOSI SA JAVNOŠĆU PUTE M MEDIJA I JAVNIM NASTUPIMA IO TOKOM 2014.god.

Ostvareno je **90 nastupa u javnosti**, uglavnom lično Ombudsmana, kao odgovor na zahteve medija i novinara, za davanje izjava, intervjua, učestvovanje u programima koji su otvoreni za pitanja građana, za debate itd. putem tradicionalnih medija, elektronskih portala ili pisanih medija. (ovde nije uključeno dalje širenje ili teme koje su inicirane od strane samih medija)

Objavljeno je na web stranici IO-a, ili putem profila stranice IO na facebook-u, kao i raspodeljeno medijama putem elektronskih adresa, **30 izjava, obaveštenja, fotografija, reaganja, izveštaja itd.**

IO je objavila u fizički primerak i elektronsku verziju:

- **Godišnji izveštaj** (*na albanski, srpski i engleski jezik*)
- **Izvršni sažetak podataka, medijskog pokrivanja, i finansija iz Godišnjeg izveštaja za 2013.godinu** (*na albanski, srpski, turski i engleski jezik*)
- **Sažetak preporuka tokom 2013.god.** (*na albanski, srpski, turski i engleski jezik*)
- **Bilten na Brajlovom pismu**, kao opšti informativni sažetak o radu i misiji IO-a.

- U saradnji sa OEBS-om, realizovana je **kampanja protiv diskriminacije** u okviru koje se razvilo niz aktivnosti.
- U okviru saradnje sa UNDP-em realizovan **dokumentarac, kao deo kampanje podizanja svesti o ljudskim pravima i rada i misije IO.**

EVROPSKA SARADNJA

IO je jedina nacionalna institucija za ljudska prava na Kosovu. Kao takva posvećena je razmeni međunarodnog profesionalnog iskustva, i angažovanju Kosova na međunarodnoj areni ljudskih prava. I tokom ove godine IO je posebnu pažnju posvetio ovoj saradnji na regionalnom, evropskom i globalnom nivou.

IO je član ovih međunarodnih mehanizama:

- *Međunarodnog instituta Ombudsmana (IOI),*
- *Evropskog instituta Ombudsmana (EOI),*
- *Evropske mreže nacionalnih institucija za ljudska prava (ENNHRI)*
- *Mreže Ombudsmana za decu Jugoistočne Evrope (CRONSEE),*
- *Sarajevska deklaracija o regionalnoj saradnji*

IO je ove godine podnela aplikaciju za učlanjenje pred:

- *Asocijacija Ombudsmana Mediterana (AOM)*
- *Asocijacija Ombudsmana frankofonije*

IZVEŠTAVANJE RAZNIM MEĐUNARODNIM MECHANIZMIMA

2014 godina	Tema izveštaja	Organizacija/institucija kojoj je poslat izveštaj
30. juni	Upitnik o najboljim praksama u vezi sa ljudskim pravima i životne sredine	Nezavisni ekspert odeljenja za ljudska prava i životne sredine Odeljenje za održivi razvoj ljudstva - Divizija za specijalne procedure pri Ujedinjenim Nacijama
28. avgust	Rad i nalazi radne grupe Mehanizma za sprečavanje mučenja na Kosovu	Departman Vlade SAD/ Američka Ambasada u vezi izveštaja o ljudskim pravima u svetu
8. septembar.	Međunarodni upitnik za komesare za informisanje	Centar za slobodu informisanja
9. decembar	Istraga slučajeva po službenoj dužnosti	Međunarodni Institut Ombudsmana
9. decembar	Alokacija dovoljnih resursa za funkcionisanje Nacionalnih institucija za ljudska prava.	Evropska mreža Nacionalnih institucija za ljudska prava

Budžetski zahtev i usvojeni budžet za 2014.godinu

Ekonomске kategorije	Budžetski zahtev za 2014.god.	Odobreni budžet za 2014.god.	Konačni budžet za 2014.god.	Budžet za 2013.god.
Plate dnevnice	596.371.00	596.371.00	596.371.00	513.050.00
Roba usluge	459.239.00	459.239.00	390.353.15	302.239.00
Komunalni troškovi	30.000.00	30.000.00	25.500.00	23.000.00
Kapitalni troškovi	10.000.00	10.000.00	10.000.00	52.000.00
Ukupno	1.095.610.00	1.095.610.00	1.022.224.15	890.289.00

Potrošeni budžet za 2014.godinu

Ekonomsk e kategorije	Konačni budžet za 2014	Potrošeni budžet	Neisplać eno	Slobodna sredstva	Realizacij a u %
Plate dnevnice	596.371.00	542.558.37	0.00	53.812.63	90.98 %
Roba usluge	390.353.15	252.779.03	61.983.60	75.590.52	64.76 %
Komunalni troškovi	25.500.00	14.724.05	1.891.03	8.884.92	57.74 %
Kapitalni troškovi	10.000.00	9.145.00	855.00	0.00	91.45 %
Ukupno	1.022.224.15	819.206.45	64.729.63	138.288.07	80.14 %

PREPORUKE IZ GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA 2014

Sprovođenje spazuma i međunarodnih instrumenata

Preporuke:

- Da se u Ustavu Republike Kosovo obuhvati i Konvencija UN o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravim, kao i Evropska socijalna povelja
- Da se Ustavom Republike Kosovo obuhvati Konvencija o pravima osoba sa ograničenim sposobnostima.
- Sve institucije u Republici Kosovo da se angažuju na poštovanju i potpunoj primeni međunarodnih instrumenata, onako kako se to izričito zahteva Ustavom Republike Kosovo.

Pravo na život

Preporuke:

Korektivna služba Kosova

- Da ne zadržava u zatvoru mentalno neuračunljiva lica, već da ih, u sporazumu sa nadležnim institucijama, šalje u prikladne institucije.

Tužilački savet Kosova

- Organi tužilaštva, u uskoj saradnji sa policijom, da razviju brze, potpune i objektivne istrage u zakonskim rokovima, šaljući predmete sudovima, sa kompletnim dokazima i činjenicama.

Pravo na slobodu i bezbednost

Preporuke:

- Sudski savet Kosova da preduzme potrebne mere radi garantovanja efektivnog administriranja sudstva, kako bi se izbeglo svako nepotrebno odugovlačenje pritvora i da se slučajevi pritvora tretiraju u razumnom roku.
- Ministarstvo pravde, odnosno Korektivna služba Kosova, da na osnovu svojih zakonskih obaveza, preduzme sve mere za sigurnost lica koja se nalaze pod njihovim staranjem u centrima lišenja slobode, pritvornim centrima i zatvorima.

Zabrana torture

Preporuke:

Ministarstvo zdravlja

- Da se sagrade bezbedne sobe u UKCK, u kojima će se smestiti osuđene osobe koje imaju potrebu za zdravstvenim tretmanom.

Ministarstvo pravde

- Da maloletnice budu smeštene odvojeno od punoletnica u KC u Lipljanu.
- Da se izvrši kategorizacija i smeštaj osuđenih i pritvorenih, prema prirodi dela, opasnosti i starosnoj dobi.
- Da se vrše obuke za osoblje institucija gde se drže pritvorena lica (za socijalne radnike i drugo osoblje), s ciljem proširenja njihovih saznanja o ljudskim pravima.

Skupština Republike Kosov

- Da se što pre usvoji Zakon o mentalnom zdravlju.

VUP, KSK dhe PSK

- Da se ojača saradnja Veća za uslovno puštanje sa osobljem Korektivne službe Kosova i Probacione službe Kosova, kako bi pružali što bolje usluge, preko organizovanja zajedničkih radnih sastanaka.
- Da se zadržana lica obaveste o njihovim pravima i obavezama, kao i o načinu ulaganja žalbi.
- Da se poveća broj stručnog osoblja u institucijama mentalnog zdravlja i da im se pruže potrebne obuke.

Pravo na privatnost

Preporuke:

- Vlada Kosova što pre da prosledi na usvajanje Zakon o prisluškivanju telekomunikacija Skupštini Republike Kosovo.
- Odgovorne institucije da preduzmu radnje za zaštitu prava na privatnost, posebno od zagađenosti životne sredine i gradnje bez dozvole.

Pravo na brak i porodicu

Preporuke

- Da sudovi, budu ažurniji u odlučivanju u predmetima razvoda, i da daju prednost predmetima u vezi sa sporovima razvoda, poverivanja dece i alimentacije.
- Sudovi i Centri za socijalni rad da preduzmu mere u pravcu izvršenja odluka koja se tiču isplate alimentacije i ostvarivanju susreta roditelj - deca.

Sloboda kretanja

Preporuke:

- Vlada Kosova, u saradnji sa nadležnim organima, treba da preuzme sve zakonske mere u sprečavanju etnički motivisanih incidenata, da efikasno deluje u rasvetljavanju takvih incidenata i da se počinioци tih dela izvedu pred lice pravde.
- Vlada Kosova da preduzme prikladne mere za oslobađanje od plaćanja dvostrukog osiguranja za motorna vozila na graničnim prelazima.
- Vlada Kosova, u saradnji sa nadležnim organima, da preduzme sve zakonom predviđene mere za uklanjanje svih barikada i prepreka na putu, obuhvatajući tkzv. „Park mira“ na glavnom mostu preko reke Ibar, tkzv. trg „Car Lazar“ i tkzv. trgove „Adem Jashari“ i „UÇK“, da bi se omogućio slobodan protok ljudi i robe u severnom delu Kosova.
- Vlada Republike Kosova, Policija Kosova i druge nadležne institucije, da preduzmu sve zakonom propisane radnje u cilju garantovanja prava na život, imovinu, zdravlje i javnu bezbednost za sve građane na celoj teritoriji Republike Kosovo.

Sloboda udruživanja

Preporuke:

- Ministarstvo javne uprave da sprovodi odluke Komisije za razmatranje žalbi NVO, u skladu sa Pravilnikom br. 02/2012 o osnivanju i funkcionisanju Komisije za razmatranje žalbi NVO i Zakonom br. 04/L-57 o slobodi udruživanja u nevladine organizacije.
- Ministarstvo javne uprave da poštuje Zakon br. 03/L-195 o Ombudsmanu i Ustav Republike Kosovo, gde se traži, da javne institucije treba u roku da odgovore na dopise i zahteve Ombudsmana i da saraduju s njime o postavljenim pitanjima.
- Javne institucije da poštuju pravo svakog građanina na slobodu udruživanja, obuhvativši i slobodu sindikalnog organizovanja.

Sloboda okupljanja

Preporuke

- Policija Kosova, kao ustavna institucija za očuvanje javnog reda i bezbednosti, mora svakako da uspostavi kontakt komuniciranja sa organizatorima javnih skupova radi informisanja i njihovog prethodnog planiranja i zbog javne bezbednosti.
- Svi organizatori skupova da prethodno obaveste organe reda u vezi sa održavanjem skupova, u skladu sa zakonom.
- Da se izmeni Zakon o javnim skupovima, odnosno član 12, paragraf 3, kako bi se on u potpunosti uskladio sa čl.11 EKLJPS, o slobodi okupljanja i organizovanja i praksom ESLJP.

Pravo na imovinu

Preporuke:

Za Skupštinu Republike Kosovo:

- Da ukine Uredbu UNMIK-a 2003/13 O transformaciji prava korišćenja nepokretne imovine u društvenoj svojini, izmenjenom UNMIK Uredbom 2004/45, donoseći zakon s kojim bi se uredila transformacija društvene imovine, kao i postavljanje pravičnih i uravnoteženih kriterijuma obuhvatanja zaposlenih u listama za dobit od privatizacije društvenih proizvođača.
- Da razmotri izdavanje i usvajanje zakona o restituciji imovine nacionalizovane tokom 1950-ih godina i posle, imajući u vidu uravnoteženost interesa i da se restitucija sprovede prema najboljim praksama u državama regiona i Evrope.

Za Vladu Kosova:

- Stvaranje uslova za povratak u posed imovine izgubljene kao rezultat rata 1998-1999 godine i pružanje neophodne podrške Kosovskoj agenciji za imovinu u implementaciji odluka o povratku imovine.
- Pružanje finansijske podrške Kosovskoj agenciji za imovinu, ili njenoj naslednici, u implementaciji odluka o kompenzaciji, prema uslovima određenim članom 4.5 Uredbe UNMIK-a 2000/60.

Pravo na rad i obavljanje profesije

Preporuke:

- Da Inspektorat rada nadzire sprovođenje odredbi Zakona o radu i Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, i da preduzme potrebne zakonske mere za zaštitu zdravlja radnika.
- Ministarstvo rada i socijalne zaštite da zajedno sa Inspektoratom rada, preduzme mere za sprečavanje pojave rada dece, izradom konkretnih programa za njihov povratak u redovan nastavni proces.

Jednakost pred zakonom

Preporuke:

- Da Vlada Kosova izmeni Zakon br. 2003/23 o penzijama za osobe sa ograničenim sposobnostima na Kosovu, u vezi sa kategorizacijom objektivnog stepena ograničene sposobnosti, na način gde bi materijalna kompenzacija korisnika penzija bila u skladu sa potrebama i zahtevima njihovih sposobnosti.
- Ministarstvo rada i socijalne zaštite da odgovori na preporuke Ombudsmana u skladu sa Ustavom Republike Kosova i Zakona o Ombudsmanu.
- Ministarstvo prosvete, nauke i tehnologije treba da osigura uslove školovanja za učenike sa posebnim potrebama.
- Vlada Kosova i Inspekcija rada trebali bi da monitorišu primenu Zakona o radu koji se tiče zapošljavanja OOS na osnovu kvote 50+1 koja je naglašena u zakonu.
- Vlada Kosova i opštinski organi trebali bi da monitorišu i izvršavaju odredbe Zakona Br. 04/L-110 o izgradnji i Administrativnog Uputstva br. 2007/33 za tehničke uslove izgrađenih objekata za pristup osoba sa ograničenim sposobnostima.

Rodna ravnopravnost

Preporuka:

- Da se ženama i devojkama, koje su žrtve poslednjeg rata na Kosovu, osigura institucionalna i zakonska podrška, sa ciljem da se utiče na povratak njihovog ljudskog dostojanstva i da se preduzmu mere za njihovu društvenu, duševnu i materijalnu rehabilitaciju.

Prava LGBT populacije

Preporuka:

- Da Vlada Kosova uključi u obrazovne programe sadržaje o pravima LGBT populacije.

Pravo glasa

Preporuke:

- CIK da uvidi mogućnost raspoređivanja članova biračkih odbora na biračka mesta ili biračke centre gde oni glasaju ili što bliže njima.
- Članovi biračkih odbora koji vrše ulogu davalaca izbornih listića i ujedno vrše prskanje kažiprsta sa nevidljivim mastilom, da se opreme rukavicama, kako bi se, od nevidljivog mastila, zaštitili njihovi prsti i izbegli problemi prilikom njihovog glasanja.
- Organi reda da iniciraju krivični postupak i izvedu pred organe pravde sve učesnike u incidentima i one koji su ometali proces glasanja.
- CIK da ispravi konačne biračke spiskove odstranjujući iz njih sva imena umrlih lica i dodajući im nove birače koji su napunili 18 godina.
- Da se stvore prikladni uslovi, da sva lica sa ograničenim sposobnostima (posebno oni u kolicima) imaju nesmetani pristup svim biračkim centrima i biračkim mestima gde oni glasaju. U slučajevima kada to nije moguće ili traži više vremena za realizovanje, ovim licima omogućiti glasanje u njihovim kućama ili stanovima, preko mobilnih ekipa CIK-a i OIK-a, u skladu sa odgovarajućim Izbornim pravilom CIK-a.
- Da se odgovarajućim zakonskim odredbama uredi realizovanje biračkog prava za lica koja su na "dan izbora", odnosno tokom vremenskog trajanja procesa glasanja na dužnosti, odnosno dežurstvu.
- Da se poboljša komunikacija sa biračima van Kosova, tako da oni blagovremeno dobiju glasačke listiće i realizuju svoje biračko pravo, u skladu sa odgovarajućim Izbornim pravilom CIK-a.

Pravo na obrazovanje

Preporuke:

- Odgovorne opštinske institucije da preuzmu sve potrebne mere za poboljšanje, održavanje i nadogradnju fizičke infrastrukture škola, pre početka školske godine.
- Opštine da dodele posebni budžet za obezbeđivanje prevoza dece sa posebnim potrebama.
- Sve odgovorne institucije da sprovedu u potpunosti Protokol o sprečavanju i prijavlivanju nasilja u institucijama preduniverzitetskog obrazovanja.
- ODO, tokom izrade konkursa i kriterijuma za zapošljavanje, da izrade kriterijume koji nisu u suprotnosti sa zakonom, tako što će se svi kandidati tretirati ravnopravno pred zakonom.
- MONT u saradnji sa drugim odgovornim institucijama, da se angažuju u osnivanju jednog registra za svu decu sa posebnim potrebama na Kosovu.
- Nosioци visokog obrazovanja na Kosovu, umesto vršioca dužnosti rektora i prorektora, što pre da izaberu rektora i prorektore na javnim univerzitetima.
- Vlada Republike Kosovo i MONT, da poštuju autonomiju nosilaca višeg javnog obrazovanja.

Odgovornost za životnu sredinu

Preporučuje:

- Da se preduzimaju konstantne kampanje informisanja javnosti, s ciljem podizanja svesti o značaju zaštite sredine.
- Koordinisanje akcija policije, sudova i inspektora sredine, u sprečavanju eksploatacije reka od strane nesavesnih lica, koje su u suprotnosti sa zakonom.
- Da se preduzimaju mere od strane svih odgovornih institucija radi očuvanja poljoprivrednog zemljišta od nekontrolisane promene namene u zemljište za izgradnju.
- Da se preduzimaju mere za saniranje posledica izgradnje bez kriterijuma i dozvole.
- Nadležni organi da dosledno sprovode član 12, paragraf 2, Zakona br. 04/L-188 o tretiranju izgradnje bez dozvole, da u fazi inspekcije izgradnje bez dozvole, odbiju zahteve za legalizovanje objekata, u slučajevima predviđenim zakonom.

Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu

Preporuke

- Vlada Kosova, preko odgovornih mehanizama za javne zdravstvene institucije, treba sve vreme da vrši snabdevanje lekovima sa esencijalne liste i drugog sanitetskog materijala.
- Da se pojača kontrola zdravstvenih institucija na svim nivoima, tako da zdravstveni radnici pružaju kvalitetne zdravstvene usluge i da im se onemogućí zloupotreba radnog mesta na štetu pacijenta.
- Vlada Kosova, putem izmene Zakona o šemi socijalne pomoći, treba da zahteva ukidanje ograničavanja socijalne pomoći za porodice koje imaju decu sa navršениh 5 godina, iz razloga što ovo ograničenje nije kvalitativno, nema zakonski cilj, nije proporcionalno i protivustavno je.
- Opštine bi, prilikom planiranja budžeta, trebale nameniti i određenu sumu novca za izgradnju stanova, za stambeno ugrožene porodice.
- Vlada Kosova trebala bi zahtevati od nadležnih institucija, uključujući svojih organa unutar vlade, poštovanje i implementiranje preporuka Ombudsmana.

Pravo na uvid u javna dokumenta

Preporuke:

- Da se teži povećanju broja aktivnosti za podizanje svesti o pravu na pristup javnim dokumentima, putem informativnih kampanja, čiji bi cilj, pre svega, bio podizanje svesti kod odgovornih lica u institucijama, ali i građana u vezi ovog prava.
- Da se poveća i intenzivira broj obuka za službenike, kako bi se isti obučili kako da stručno vode knjige evidencija javnih dokumenata, i kako da korektno i uvažavajući pravne propise, odgovore na zahteve građana.
- Da se preduzmu sve potrebne mere, radi izmene Zakona o uvidu u javna dokumenta, kako bi ovaj zakon postao jasan, jednostavan i primenjiv.
- Da se osnuje mehanizam, koji ima izvršnu moć za razmatranje žalbi, koje se odnose na pristup javnim dokumentima.

Preporuke:

- Da se preduzmu sve neophodne radnje u cilju da se svi slučajevi koji se odnose na decu, ili se tiču njihovih prava, reše bez zakašnjenja, u zakonski određenom roku, na način koji ne bi štetio ili rizikovao zdravlje dece, njihovo blagostanje ili život.
- Da se preduzmu sve odgovarajuće radnje da bi najbolji mogući interes deteta imao primat u njihovom radu, obuhvatajući i rad na slučajevima koji se odnose na staranje o deci, ili na nerealizovanje kontakata dece sa jednim od roditelja.
- Da se preduzmu sve neophodne mere za poboljšanje i uvećanje fizičke infrastrukture kao i za stvaranje posebnog budžeta za osiguranje transporta za decu, u skladu sa zakonima koji regulišu oblast obrazovanja.
- Da se preduzmu odgovarajuće radnje radi povećanja broja pomoćnih nastavnika kao i da se poveća broj ličnih asistenata za decu sa posebnim potrebama.
- Psiholozi i pedagozi bi trebali da budu deo školskog osoblja u svim školama.
- Časovi dežurstva bi trebali biti obavezno uključeni u školske programe.
- Da se radi na poboljšanju komunikacije među nastavnicima i roditeljima u cilju što boljeg rešavanja problema učenika.
- Da se preduzmu odgovarajuće mere radi veće sigurnosti dece u školskom ambijentu, na putu do škole i kuće.
- Da se informišu učenici o posledicama i rizicima koji donosi upotreba alkohola i droge.
- Da se osnaže kapaciteti radnika u odgovarajućim institucijama za efikasnu identifikaciju maloletnih žrtava, pružajući im adekvatan tretman i adekvatnu pomoć, polazeći od potreba i okolnosti za svaki slučaj posebno.
- Da se preduzmu odgovarajuće mere radi što veće odgovornosti i podnošenju izveštaja o radu od strane radnika koji rade na slučajevima trgovine ljudima.
- Da se nastavi sa informativnim kampanjama, naročito za decu, u vezi sa trgovinom ljudima, gde bi se govorilo o mogućim rizicima i načinima prepoznavanja trafikinga, kao i o dečjim pravima na zaštitu i pomoć.
- Da se osnuju posebni fondovi radi finansiranja hitnih potreba žrtava trgovine, ljudima sa ciljem da se izvrši njihova potpuna reintegracija u društvo.

Prava zajednica i njihovih pripadnika,

Preporuke:

- Da Kosovska agencija za imovinu poboljša i unapredi saradnju sa izvršnom vlašću u okviru pravnih nadležnosti, kako bi dala efikasniji odgovor ponovnom uzurpiranju imovine na nezakonit način, što zahteva bolju koordinaciju sa Policijom Kosova i sudstvom.
- Da Policija Kosova garantuje sigurnost i efikasno deluje u cilju zaštite, da otkrije počinioce napada usmerenih protiv manjinskih zajednica, i zaštititi njihovu imovinu.
- Da Ministarstvo za Zajednice i Povratak u okviru strategije povratka uključuje projekte, koji se odnose na održivi povratak, u smislu podsticanja male ekomonije i stimulacije poljoprivrede u ruralnim područjima povratnika, sa namerom da se povratnicima pruži mogućnost da rade, i kao rezultat toga, i njihov povratak da bude stabilniji.
- Da lokalna samouprava, u koordinaciji i saradnji sa Ministarstvom za Zajednice i Povratak, uključuje u svojim planovima i stambene potrebe povratnika i repartiranih lica, koja su pre rata 1999.godine živela u neformalnim naseljima, tako da pripadnici Roma, Aškalija i Egipćana, ne dolaze u situaciju da se ponovo raseljavaju.

Zastupljenost pri zapošljavanju u centralnim i lokalnim organima vlasti

Preporuka:

- Da se obezbedi ravnomerna zastupljenost u zapošljavanju svih zajednica na centralnom i lokalnom nivou, u skladu sa zakonskim zahtevima. Da se svakako zahteva da javna preduzeća poštuju zakonsku obavezu o zapošljavanju pripadnika manjinskih zajednica, posebno Aškalija, Egipćana i Roma.

Obrazovanje pripadnika manjinskih zajednica

Preporuke:

- Da Vlada Kosova čini maksimalne napore za uzajamno priznavanje diploma, i da na taj način pomogne unapređenju prava zajednica.
- Da MONT posveti posebnu pažnju poboljšanju kvaliteta udžbenika na turskom i bošnjačkom jeziku za narednu školsku godinu 2015/16, i da obezbedi udžbenike koji nedostaju na tim jezicima, tako da pripadnici turske i bošnjačke zajednice ne budu primorani da traže rešenja iz Turske i Bosne i Hercegovine.
- Da Vlada Republike Kosovo i lokalne samouprave, posebnu pažnju posvećuju obrazovanju Roma, Aškalija i Egipćana, kako bi motivisala mlade ljude da ne napuštaju školu.
- Da Vlada Kosova u saradnji sa lokalnim samoupravama, izradi konkretan nacrt plana akcije za podizanje svesti roditelja i dece navedenih zajednica, tako da njihova deca ne napuštaju školu.

Situacija zajednica Roma, Aškalija i Egipćana

Preporuke:

- Centralne i lokalne institucije trebaju da učine više na sprovođenju Strategije za reintegraciju Roma, Aškalija i Egipćana, u cilju poboljšanja socijalno-ekonomskog stanja, posebno u podsticanju obrazovanja dece ovih zajednica

Sudska zaštita prava

Preporuke:

Skupštini Republike Kosovo, Vladi i Sudskom savetu Kosova –

- Uspostavljanje sudske vlasti na celoj teritoriji zemlje, uključujući i severni deo Mitrovice i opštine Leposavić, Zubin Potok i Zvečan, onako kako je to predviđeno Ustavom Republike Kosovo.

Sudskom savetu Kosova i Ministarstvu pravde –

- Da inicira izradu jednog zakonskog instrumenta, koji bi predstavljao efikasno sredstvo u smislu člana 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima koje obezbeđuje olakšicu u obliku prevencije ili naknade u vezi žalbi o zastarelosti predmeta i prekomernom odugovlačenju postupaka.
- Da inicira donošenje privremene odluke za zaustavljanje zastarelosti sudskih predmeta u Republici Kosovo, koje za posledicu ima negiranje prava građana da se obrate sudstvu za rešavanje raznih sporova.

Sudskom savetu Kosova

- Da poveća broj sudija i profesionalnih saradnika u Osnovnom sudu u Prištini, Apelacionom sudu i Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova, tako da svi sudski predmeti budu tretirani u okviru razumnog roka i bez nerazumnih odugovlačenja u odlučivanju istih.
- Kancelarija disciplinskog tužioca da istraži sve slučajeve žalbi građana, koje se odnose na zastarevanja sudskih predmeta i u slučaju zloupotrebe dužnosti, predlaže izricanje zakonskih mera sudijama i tužiocima koji su kršili zakon

Sudovima i SSK

- Da osigura stručne prevodioce za sve krivične, građanske i administrativne sudske postupke, za sve pripadnike nevećinskih zajednica, na njihovim jezicima.
- Izdavanje sudskih odluka u zakonskim rokovima, da bi se iste prosledile strankama na njihovom jeziku, bez administrativnih kašnjenja oko prevođenja.
- Izvršenje i konsekvantna primena pravosnažnih odluka sudova, unutar predviđenog zakonskog roka.
- Povećanje transparentnosti i obaveštavanje svih stranaka, u slučaju njihovih zahteva da budu informisani o njihovim predmetima, nakon reforme sudstva po Zakonu o sudovima i prenošenju sudskih predmeta u nadležnost određenih sudova.

Pravo na pravično i nepristrasno suđenje

Preporuke:

Sudskom savetu Kosova:

- U cilju povećanja efikasnosti suda, da se preduzmu zakonske mere/inicijative koje su pogodne i efektivne tako, da pravo na pravično i nepristrasno suđenje ne bude samo formalnog karaktera, već da bude primenjeno u praksi.
- Da se preduzmu potrebne mere za sprovođenje važećih propisa, da bi sudovi izbegli odugovlačenja sudskih postupaka, koja dovode do njihovog zastarenja.
- Pravovremena dostava sudskih odluka strankama, unutar zakonskog roka i na njihovom jeziku, u skladu sa Zakonom o upotrebi službenih jezika i u skladu sa Ustavom Republike Kosovo.

Prava optuženog

Preporuke:

- Sudovi da izriču druge alternativne mere, dok meru pritvora da izriču samo u neophodnim slučajevima i na osnovu zakona, kao meru osiguranja prisustva optuženog.
- Sudovi da daju neophodno obrazloženje za produženje pritvora.
- SSK da preispita sumu koja se daje kao kompenzacija za slučajeve nezakonitog pritvora.
- Advokatska komora Kosova da obezbedi bolji kvalitet pravne pomoći kao i da preduzme disciplinske mere protiv advokata koji krše Zakon o advokatu i kodeks profesionalne etike za advokate.

Pravo na pravno sredstvo

Preporuka:

- Institucije Republike Kosovo na svim nivoima, administrativni organi i sudovi, da poštuju pravo na pravno sredstvo u cilju da građani ovo pravo koriste u skladu sa zakonom.

Odnosi Ombudsmana sa Ustavnim sudom

Preporuke:

- Da se dopuni i izmeni Zakon o Ustavnom sudu, br. 03/L-121, odnosno član 30, uklanjajući kompletno vremensko ograničenje za osporavanje pravnih akata /dostavljanje zahteva u Ustavnom Sudu od strane Ombudsmana.
- Vlada Kosova i Kosovska agencija za privatizaciju, da bez daljeg odlaganja, preduzmu hitne mere radi sprovođenja presude Ustavnog Suda br. AGJ 75/10, u slučaju br. KI 08/09.

Protivzakonita istraga Ombudsmana od strane Tužilaštva

Preporučuje:

Osnovnom tužilaštvu u Prištini

- Da obavesti Ombudsmana o identitetu inicijatora, fizičkog ili pravnog lica, i pokrene njegovo krivično gonjenje zbog podnošenja lažne krivične prijave. Završetak istrage i dostavljanje rešenja o zatvaranju slučaja u vezi sa sumnjama za krivično delo, PPN.br.2302/2012, nakon isteka roka, shodno članu 159. stavu 1. Zakonika o krivičnom postupku.

Državnom tužilaštvu

- Da sprovede istrage o zvaničnicima/tužiocima, koji su uključeni u ovaj slučaj, i da preduzmu zakonske mere protiv svih onih, u zavisnosti od stepena njihove lične i funkcionalne odgovornosti, do razrešenja, zbog odvijanja istrage u slučaju kršenja Zakonika o krivičnom postupku Kosova, članova 103,104, 9. stav 1,2,3, a na štetu IO.

Kontakt sa Institucijom Ombudsmana

e-mail adresa:

info@ombudspersonkosovo.org

Bezplatni pozivi za stranke:

0800 15555

Adresa Glavne kancelarije:

Institucija Ombudsmana
Naselje Sunčani breg, Ul. "Enver Maloku", br. 28
10000 Priština, KOSOVO

Rad sa strankama: ponedjeljak – petak, od 08:30- 15:30 časova

Tel: +381 (0) 38 223 782, +381 (0) 38 223 783,
+381 (0) 38 223 784, +381 (0) 38 223 789

Fax: +381 (0) 38 223 790

<http://www.ombudspersonkosovo.org/>

https://www.facebook.com/pages/Institucioni-i-Avokatit-t%C3%AB-Popullit/216051828531479?ref=tn_tnmn

Kancelarija u Prizren

Adresa: Ul. "Remzi Ademi", bb
Tel: +381 (0) 29 222 138

Kancelarija u Peć

Adresa: Ul. "Mbretëresha Teutë"
Br. 59, III sprat, br. 3,
Zgrada Opštine
Tel: +381 (0) 39 432 931

Kancelarija u Gnjilanu

Adresa: Ul. "Bulevardi i Pavarësisë"
(bivša zgrada suda) b.b.
Tel: +381 (0) 280 320 843

Kancelarija u Mitrovici

Adresa: Trg "Agim Hajrizi", bb,
Zgrada Regionalne poreske uprave
Tel: +381 (0)28 530 138

Pod-kancelarija u Mitrovici

Adresa: Ul. "Sami Frashëri" bb.
Bošnjaka mahala,
Zgrada ZKO na severu Mitrovice
Tel: + 377 (0)45 455 319
+381 64- 956-00-50

Kancelarija u Gračanic

Adresa: Ul. "Car Lazar" bb.
Telefon: +381 (0) 38 65 118
Mob. tel.: + 377 (0) 44 367 719
+ 381 (0) 64 37 11 137

Kancelarija u Uroševcu

Adresa: Zgrada Opštine
Prizemlje
Tel.: +381 (0) 290 326 032

Kancelarija u Đakovici

Adresa: Ul. "Ismail Qemali"
(bivša zgrada Katastra)
Tel.: +381 (0)390 327 698